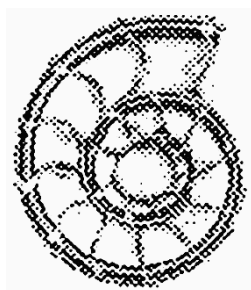

ELŐZETES KÖRNYEZETI VIZSGÁLAT

TOKAJ DISZNÓKŐ Zrt. Nagy Hangács melioráció

ÉLŐVILÁG-VÉDELMI MUNKARÉSZ

Péter Gábor
üzgyvezető igazgató

Gödöllő, 2016. november 21.

BELEMNITES Mérnöki Iroda Kft.

☒ 2100 Gödöllő, Dózsa György u. 13.

e-mail: peter.gabor@belemnites.hu

TEL/FAX: 28-414-471; MOBIL: 20-388-7112;

Élővilág-védelem

Bevezetés

Az előzetes vizsgálati dokumentációhoz az élővilág jelenlegi állapotának felmérése és rögzítése a beruházási terület (a működés során elfoglalt és érintett terület), továbbá a környező területek (becsült hatásterület) bejárása alapján történt, illetve feldolgozásra kerültek a korábbi években rögzített adatok, megfigyelések is.

A felmérés során nyilvános, szabad felhasználású légifelvételeket (Google Earth) használtuk.

A bejárások 2016. novemberében, a vegetációs időszak végén történtek. Emellett az Előzetes Vizsgálati Dokumentáció összeállításához használtuk a Green Side Környezetgazdálkodási Tervező és Tanácsadó Kft. által készített GS-120/TVT/2015. munkaszám alatt elkészített hatásbecslési dokumentáció (a Mezőzombor 0242/2 hrsz tekintetében) adatait, valamint archív adatokat használtunk fel. Az archív adatok a Green Side Környezetgazdálkodási Tervező és Tanácsadó Kft. által az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság adatszolgáltatása alapján lettek meghatározva. A területen dokumentum értékű fényképfelvételek készültek.

Az élővilág tekintetében hatásterületnek vesszük

- a) botanikai értelemben a beruházási terület teljes egésze;
- b) állattani szempontból a beruházási terület 400 méteres körzetét (a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület fekete gólya esetén javasolt védőzónáját, amely a területen potenciálisan előforduló madárfajok közül a legnagyobb védőzóna)

és itt vizsgáltuk az egyes, természetvédelmi szempontból releváns élőhelyek, növény-, valamint állatfajok érintettségét.

A táj általános jellemzése alapvetően „Dövényi Z. (2010): Magyarország kistájainak katasztere. (2., átdolgozott és bővített kiadás)” c. munkája és „Király, Molnár, Bölöni, Csiky, Vojtkó (2008): Magyarország földrajzi kistájainak növényzete.” műve alapján történt. A növényzet és az élőhelyek leírása „Király (2009): Új magyar füvészkönyv. Magyarország hajtásos növényei. Határozókulcsok.” c. művét követte. A fajok természetvédelmi oltalmára vonatkozó adatok a jelenleg hatályos, a „védett és fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről” szóló (többször módosított) 13/2001. (V. 9.) KöM rendelettel egyeznek meg.

A terület tágabb környezetének általános jellemzése

Földrajzi környezet, természetföldrajzi jellemzők

Helye:	Nagytaj:	Északi-Középhegység
	Középtáj:	Tokaji-Zempléni-hegyvidék
	Kistáj:	Hegyalja
	Közigazgatási határ:	Mezőzombor

DOMBORZAT ÉS TALAJVISZONYOK

A vizsgált terület a Hegyalja kistáj déli szegletében fekszik, közvetlenül a dombvidék és a Taktaköz síkjának találkozásánál, a Hangács-tető déli és délnyugati lejtőin. A vizsgált terület tengerszint feletti magassága 130 és 200 méter között változik, a terület 19 %-a 25 %-nál erősebb lejtésű, 15 %-a 15-25 % közötti, 13 %-a 10-15 %-os lejtőkategóriájú, valamint a terület 53 %-át kitevő Hangács-tető gerince, mely közel 0-10 %-os lejtésű. A terület kitettsége alapvetően DNy-i (85 %), a déli és dél-keleti kitettségek 5-10 %-os területi aránnyal vannak jelen.

A területre a közepes lejtésviszonyok a jellemzőek.

A tervezett területen a lejtésviszonyokat az R-4 jelű Lejtőkategória térkép és az alábbi táblázat szemlélteti:

Lejtőkategória	Lejtőtartomány	Előfordulás %-ban
I.	0,1-5 %	26
II.	5,1-12 %	33
III.	12,1-17 %	11
IV.	17,1-25 %	11
V.	25,1 % <	13
Összesen:	-	100

A fentiek alapján a tervezett terület átlagos lejtése 18,8 %. A 37-es utat övező párhuzamos területű lankásabb ún. szoknyaterület, míg a hegyoldalon változatosan meredekebb lejtésviszonyok alakultak ki. A lejtőkategóriák változása is jól szemlélteti a korábban szakszerűen kialakított teraszok helyét.

A terület legjellemzőbb talajtípusa az agyagbemosódásos barna erdőtalaj, de az erősebb eróziós tevékenységgel terhelt területeken, inkább közethatású ranker talajok alakultak ki, illetve ezen területek szedimentációs bázisaiban a lejtőlábi lejtőhordalék talajok, melyek szövete az erózióbázis anyagától függő. Előfordulhatnak a vulkáni kőzetek mállástermékein kialakult nyirok talajok.

A talajtani adottságokat az elkészült és az „Iratok” c. fejezetben melléklet talajvédelmi tervek részletesen ismertetik.

A tervezett burkolt és stabilizált utak nyomvonalán megmenendő humusz talajréteg mennyisége 4.320 m³. Ez a humusz mennyiség helyben kerül felhasználásra, megmentésre az I. ütem területén. A tervezett terítési vastagság 25 cm.

FÖLTDTAN, KÖZETTAN

A Hangács-tető szarmata korú riolittufa, melyben már a kitörés során megindult a zeolitosodás és agyagásványosodás. A tűzhányók a Pannon-beltenger alól bukkantak ki, így a robbanásos, nagy mennyiségű piroklasztikumot szolgáltató kitörések izzó felhői tele voltak vízgőzzel és gázokkal. A tufa maga szárazföldre települt, de jelentős mennyiségű vizet tartalmazott, ennek hatására alakultak át a vulkáni üveg amorf ásványai, zeolitokká és jelentős mennyiségben agyagásványokká. A Mezőzombor II. sz. zeolitbánya mintáinak adatai alapján a Hangács-tető talajképző riolittufája átlagosan 30-40 % zeolitból (mordenit $(Ca,K_2,Na_2)Al_2Si_{10}O_{24} \cdot 7(H_2O)$), 10% amorf, szilikátos vulkáni üvegből 10% kálföldpátból (szanidin $(K,Na)AlSi_3O_8$), 10% kvarcból, 30-40 % agyagból (kaolinit, montmorillonit, illit) áll. Ennek köszönhető, hogy a nagyméretű, alig elaprózódott durva vázrészek mellett olyan jelentős agyagos szint kialakulására volt lehetőség, hogy az agyagásványok már jelen vannak, csak fizikai feltáródás szükséges, hogy elmozduljanak.

ÉGHAJLAT

Évi átlagos csapadék:	573 mm
Vegetációs időszak (IV-IX.) csapadéka:	245 mm
Évi középhőmérséklet:	10,2 C°
Hőségnapok száma (30 C° felett):	30 nap
Napsütéses órák száma:	1.925 óra
Vegetációs időszakban:	1.411 óra
Szélerősség:	1,2-2,0 B°
Uralkodó szélirány:	ÉK-DNY
Átlagos szélerősség:	8-10 km/h
Hótakarós napok száma átlagosan:	30 nap
Utolsó fagyos nap kelte:	IV.15.

Az átlagos hőmérsékleti és csapadékviszonyok alapján a tervezett terület szőlőtermesztésre alkalmas.

Az első fagyokra október közepén, az utolsóra április közepén lehet általában számítani, de az alacsonyabb térszínű helyeken szeptember végén, illetve május közepén is előfordulhat fagy.

Az átlagos csapadékmennyiség elegendő ugyan a szőlőtermeléshez, de a potenciális evapotranspirációs mérleget figyelembe véve 120 mm/év tenyészidei csapadékhiány jelentkezik. A tenyészidőszak csapadékhiányát az időszakon kívüli csapadék talajban történő tárolás részben enyhíti.

A részletes adatok a Tarcali Meteorológiai Állomás 50 éves adatsorai alapján a következők:

a.) Hőmérsékletviszonyok

Hónap	Átlag köz. hőm.	Köz. hőm.		Abszolút		Napsütött órák		Nedv. közép
		max.	min.	max.	min.	száma	lehets.	
	C°							
Január	-3,1	3,1	-9,5	12,5	-25,0	59	22	82
Február	-0,8	4,7	-7,8	16,0	-27,8	77	27	81
Március	4,8	9,2	-0,5	24,4	-18,1	134	36	76
Árpilis	10,6	15,7	7,0	30,0	-5,0	181	44	68
Május	16,2	20,0	11,8	33,0	-1,9	254	54	66
Június	18,9	22,0	16,4	35,4	1,8	250	52	67
Július	21,2	24,4	18,0	37,6	6,5	276	57	64
Augusztus	20,4	23,8	17,9	39,0	5,0	262	59	68
Szeptember	16,4	20,5	11,8	34,5	-2,8	188	50	72
Október	10,8	15,2	6,4	30,2	-11,4	134	40	77
November	4,4	10,3	-1,3	19,9	-14,0	66	24	84
December	-0,2	3,9	-7,5	15,2	-26,5	44	13	86
Évi :	10,2	11,8	8,0	39,0	-27,8	1925	43	74
Vegetációs időszak	17,3	-	-	-	-	1411	53	67,5

b.) Csapadékviszonyok

Hónap	Átlag csap.	Éves		Gyakoriság		24 ó max.	Ködös napok	Evap- trans.	Víz- hiány
		max.	min.	10 mm	20 mm				
	mm								
Január	36	98	3	0,3	0,0	22	7,3	-	-
Február	37	75	2	0,6	0,1	23	5,8	2	-
Március	30	105	0	0,5	0,1	23	2,3	18	-
Árpilis	42	100	4	1,1	0,2	32	0,4	51	4
Május	61	115	12	1,7	0,3	57	0,5	100	9
Június	72	173	6	2,1	0,9	66	0,2	121	17
Július	67	206	9	2,2	0,7	64	0,2	141	35
Augusztus	53	212	12	2,0	0,6	108	0,3	123	35
Szeptember	50	158	0	1,6	0,5	62	1,1	81	19
Október	50	126	2	1,7	0,4	31	3,6	44	-
November	50	128	0	1,5	0,3	33	7,2	12	-
December	36	109	3	0,8	0,1	23	9,1	0	-
Évi :	573	862	329	16,3	4,4	108	38	693	119
Vegetációs időszak:	245	735	151	10,7	3,4	108	27	617	262
Veget. kívüli időszak	239	403	100	5,6	1,0	51	35,3	-	-

VÍZRAJZ

A tervezés alá vont terület a talajvédő vízgyűjtőrendezés szempontjából egységesen kezelendő területek országos sorszámozás szerint a 79. számú vízgyűjtőhöz tartozik. Területileg az ÉM-VIZIG Sáropataki Szakasz mérnökségéhez kapcsolódik. A terület vízelvezetése a Takta vízgyűjtő területéhez tartozik.

A 37. sz. főút feletti területről lefolyó vizeket a főút melletti burkolt útárok gyűjti össze (F-1 és F-1-1 főgyűjtő) és vezeti át az út 37+070 km szelvénye alatti csőátereszen, majd a vasút alatti átereszen keresztül a Miski csatornába. A Miski csatorna a 3615 jelű közutat is keresztezve vezeti tovább a terület fő befogadójába, a Takta főcsatornába.

Biológiai környezet, életföldrajzi jellemzők***Növényföldrajzi besorolás***Magyar flóratartomány (*Pannonicum*)Északi-középhegység flóraidék (*Matricum*)Hegyalja flórajárás (*Tokajense*)

Az alapvetően tölgyes-uralmú keleti szegélye a hegység-peremnek. Erdőssztyepp-növényzete szinte teljesen megsemmisült, csupán néhány magaslaton maradt fenn a fátlan erdőpusztai vegetáció. Völgyeiben edafikus társulás az égerliget. Helyenként még a Központi-Zemplénre jellemző kárpáti ikrás fogas-ír (*Dentaria glandulosa*) is előfordul, de jellegében az említett erdőssztyepp-karakter dominál. Tipikus szinte minden hegykúpon az árvalányhajas, helyenként csenkeszes gyeperő, ezekben általános a cseplesz meggy (*Prunus fruticosa*), törpemandula (*P. tenella*), magyar nőszirm (*Iris aphylla subsp. hungarica*), magyar perje (*Poa pannonica subsp. scabra*), hegyi kökörcsin (*Pulsatilla montana*), bozontos és hosszúlevelű árvalányhaj (*Stipa dasyphylla*, *S. tirsia*) előfordulása.

Gyakori élőhelyek: K2, P2b, L2a, L2x, OC, K5, OB, L4a; közepesen gyakori élőhelyek: J5, H4, H3a, L1, RC, LY4, D34, B1a, M1, RB, P7, P2a, LY2, D5, E1; ritka élőhelyek: B5, E2, H5a, L4b, P45, E34, BA, M6, M8, E5, LY1, D6, K7b, F1b, G3, K1a, B2, I4, D1, B3, I1, A1.

Fajszám: 600-800; védett fajok száma: 20-40; özőnfajok: bálványfa (*Ailanthus altissima*) 2, gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) 1, kisvirágú nebáncsvirág (*Impatiens parviflora*) 1, japánkeserűfű-fajok (*Reynoutria spp.*) 1, akác (*Robinia pseudoacacia*) 2, aranyvessző-fajok (*Solidago spp.*) 2.

1. fénykép: cserjeirtott terület, háttérben a felújítandó szőlőültetvény

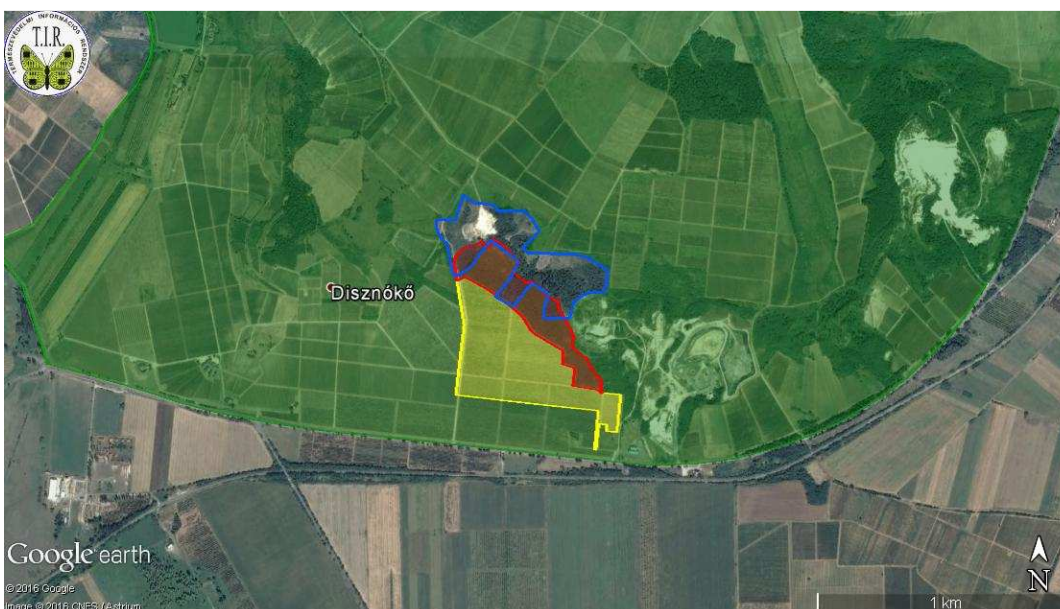
Természetvédelmi adatok

Az érintett terület nem országos jelentőségű védett természetvédelmi terület, nem része a Zempléni, illetve a Tokaj-Bodrogszegi Tájvédelmi Körzetnek.

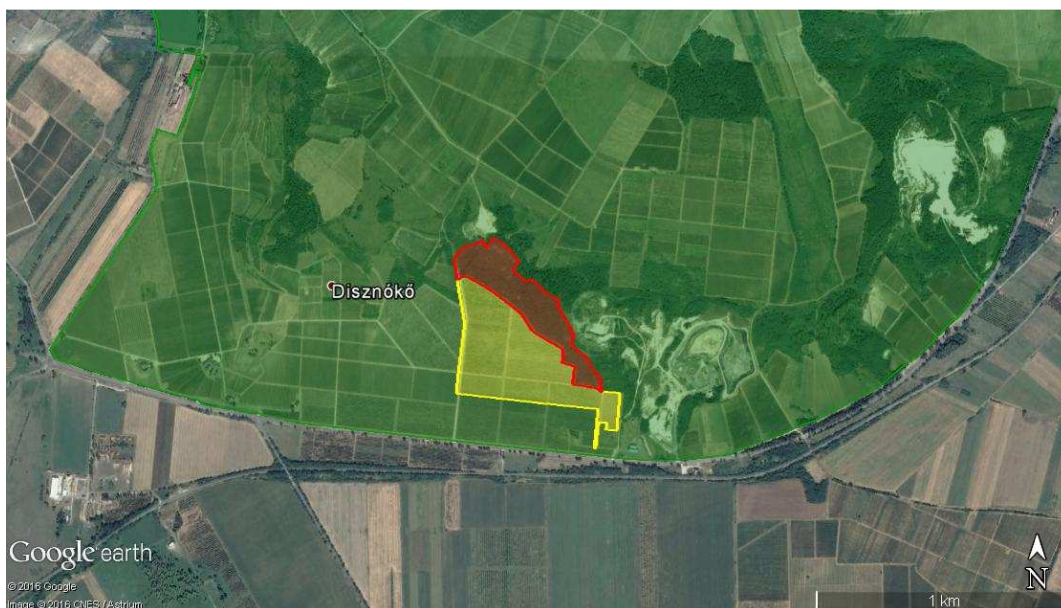
1. térkép: piros terület: vizsgálati terület első üteme, sárga terület: vizsgálati terület második üteme, halványzöld terület: Tokaj-Bodrogszegi Tájvédelmi Körzet (forrás: <http://geo.kvvm.hu/tir/viewer.htm>)

A vizsgálati terület része a Nemzeti Ökológiai Hálózatnak, mint pufferterület és ökológiai folyosó.

2. térkép: Nemzeti Ökológiai Hálózat: piros terület: vizsgálati terület első üteme, sárga terület: vizsgálati terület második üteme, halványzöld terület: pufferterület, kék körvonal: ökológiai folyosó (forrás: <http://geo.kvvm.hu/tir/viewer.htm>)

A vizsgálati terület része a Natura 2000 hálózathoz, mint Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgytel különleges madárvédelmi terület.

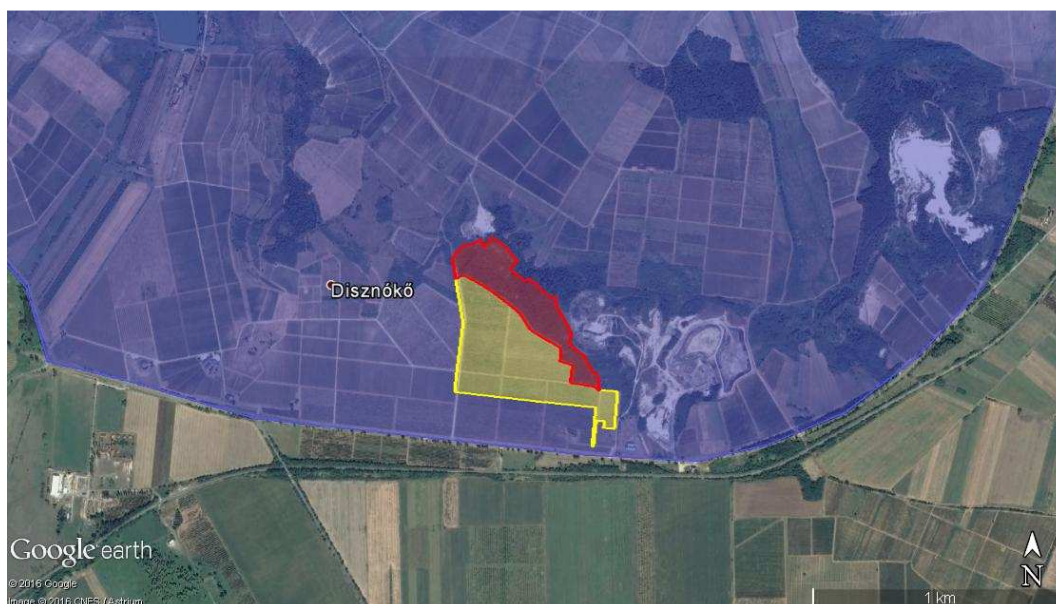
3. térkép: piros terület: vizsgálati terület első üteme, sárga terület: vizsgálati terület második üteme, halványzöld terület: Natura 2000 madárvédelmi terület (forrás: <http://natura2000.eea.europa.eu/#>)

A Natura 2000 terület közösségi jelentőségű fajainak listájának a letöltése az az EU Natura 2000 hálózathoz bemutató honlapjáról történt (<http://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/>). A Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgytel különleges madárvédelmi terület kijelöléséül szolgáló madárfajok:

Tudományos név	Magyar név	Reprezentativitás	Populáció nagysága
<i>Ixobrychus minutus</i>	törpegém	C	20-30 pár
<i>Ciconia nigra</i>	fekete gólya	B	15-30 pár
<i>Ciconia ciconia</i>	fehér gólya	C	48-50 pár
<i>Pernis apivorus</i>	darázsölyv	B	40-50 pár
<i>Circaetus gallicus</i>	kígyászölyv	A	5-10 pár
<i>Circus aeruginosus</i>	barna rétihéja	C	5-10 pár
<i>Circus cyaneus</i>	kékes rétihéja	C	11-50 egyed
<i>Aquila pomarina</i>	békászó sas	A	12-14 pár
<i>Aquila heliaca</i>	parlagi sas	A	8-10 pár 5-10 egyed
<i>Aquila chrysaetos</i>	szirti sas	A	4-5 pár
<i>Pandion haliaetus</i>	halászsas	C	1-5 egyed
<i>Falco peregrinus</i>	vándorsólyom	C	1-2 pár
<i>Crex crex</i>	haris	A	40-200 pár
<i>Philomachus pugnax</i>	pajzsoscankó	C	átvonul
<i>Tringa glareola</i>	réti cankó	C	átvonul
<i>Bubo bubo</i>	uhu	A	10-15 pár
<i>Strix uralensis</i>	urali bagoly	A	150-200 pár
<i>Caprimulgus europaeus</i>	lappantyú	B	51-100 pár

Tudományos név	Magyar név	Reprezentativitás	Populáció nagysága
<i>Alcedo atthis</i>	jégmadár	B	11-50 pár
<i>Picus canus</i>	hamvas küllő	B	150-200 pár
<i>Dryocopus martius</i>	fekete harkály	B	101-250 pár
<i>Dendrocopos syriacus</i>	balkáni fakopáncs	C	30-35 pár
<i>Dendrocopos medius</i>	közép fakopáncs	A	400-500 pár
<i>Dendrocopos leucotos</i>	fehérhátú fakopáncs	A	51-100 pár
<i>Lullula arborea</i>	erdei pacsirta	A	51-100 pár
<i>Sylvia nisoria</i>	karvalyposzáta	C	400-500 pár
<i>Ficedula parva</i>	kis légykapó	C	4-5 pár
<i>Ficedula albicollis</i>	örvös légykapó	B	800-1 000 pár
<i>Lanius collurio</i>	tövisszűrő gébics	B	500-1 000 pár
<i>Lanius minor</i>	kis őrgébics	C	11-50 pár

A vizsgálati terület része a Zempléni-hegység Fontos Madárélőhelynek (IBA kód: HU42).

4. térkép: terület: vizsgálati terület első üteme, sárga terület: vizsgálati terület második üteme, lila terület: Zempléni-hegység Fontos Madárélőhely (forrás: Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület)

A vizsgálati terület növényzete és élőhelyei

A terület bejárása 2016. november 16-án történt. A vegetációs időszak végén a vegetáció összetétele teljességében nem volt megállapítható. Azonban a tervezett beruházás hatását így is meg lehetett állapítani, mivel az azonosítható növényfajok a terület állapotát jól tükrözik.

A Mezőzombor 0242/2 helyrajzi szám esetében a Green Side Környezetgazdálkodási Tervező és Tanácsadó Kft. által készített GS-120/TVT/2015. munkaszám alatt elkészített hatásbecslési dokumentációban szereplő felvételezésekre hivatkozunk.

A meglévő szőlőültetvény mezsgyéjében olyan gyakori, elterjedt fajok találhatók, mint a vadmurok (*Daucus carota*), vajszínű ördög szem (*Scabosia ochroleuca*), siska nádtippán (*Calamagrostis epigeios*), ligeti zsálya (*Salvia nemorosa*), közönséges kígyószisz (*Echium vulgare*), tejoltó galaj (*Galium verum*), hólyagos habszegfű (*Silene vulgaris*) és mezei tarsóka (*Thlaspi arvense*).

A Green Side Környezetgazdálkodási Tervező és Tanácsadó Kft. által 2015-ben végzett élőhelyfelmérés során a becserjésedett és közben az engedélyeknek megfelelően cserjeirtott Mezőzombor 0242/2 helyrajzi számú területen általánosan elterjedt lágyszárú fajokat találtak, mint a tarlóhere (*Trifolium arvense*), rekettyevelű gyújtóvirág (*Linaria genistifolia*), farkaskutyatej (*Euphorbia cyparissias*), közönséges bábakalács (*Carlina vulgaris*), szürke gurgolya (*Seseli osseum*), fehér üröm (*Artemisia absinthium*), aranyfürt (*Aster lynosiris*), kardos peremizs (*Inula ensifolia*), csomós harangvirág (*Campanula glomerata*) és mezei imola (*Centaurea jacea*).

A 2016-os felmérés során elkészült a vizsgálati terület élőhelytérképe. A Mezőzombor 0242/2 helyrajzi számú területen csak a cserjeirtás után megmaradt fajokból lehetett következtetni az eredeti élőhelyre.

A roncsolt területen elsősorban cserjék kisebb csoportjai maradtak fenn, mint a kökény (*Prunus spinosa*), veresgyűrű som (*Cornus sanguinea*), hamvas szeder (*Rubus caesius*), fagyal (*Ligustrum vulgare*). A tervezési területtől északra vegyes, telepített fiatal erdő található, melynek domináns fajai a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), a kocsányos tölgy (*Quercus robur*), a fekete fenyő (*Pinus nigra*) és a mogyoró (*Corylus avellana*).

A jelenlegi szőlővel betelepített területeken homogén T7 élőhelyet (Nagyüzemi szőlők, gyümölcsösök és bogyós ültetvények) találunk, míg a korábbi engedélyek alapján cserjeirtott Mezőzombor 0242/2 helyrajzi számú területen roncsolt, cserjeirtott töviskest (*Pruno spinosae-Crataegetum*) találunk (P2b). A tervezési terület nyugati határán egy beton feltáróút (U11=Út- és vasúthálózat) található.

5. térkép: A tervezési terület élőhelytérképe (zöld terület: roncsolt P2b, kék terület: T7, piros terület: U11)

2. fénykép: cserjeirtott terület, háttérben a vegyes telepített erdő

A vizsgálati terület állatvilága

Általánosságban a terület állatvilága a bolygatottság következtében szegényesnek mondható, állandó faunaelemek száma kevés.

Madarak

A terület bejárása 2016. november 11-én történt, a költési időszak lezárulása után, így a felmérés során elsősorban vonuló madárfajokat észleltünk. Az észlelt madárfajok közül gyakori, elterjedt madarakat előfordulását detektáltuk, így megfigyeltük az egerészölyvet (*Buteo buteo*), karvalyt (*Accipiter nisus*), fekete rigót (*Turdus merula*), fenyőrigót (*Turdus pilaris*), ökörszemet (*Troglodytes troglodytes*), sárgafejű királykát (*Regulus regulus*), széncinegét (*Parus major*), seregélyt (*Sturnus vulgaris*), hollót (*Corvus corax*), mezei verebet (*Passer montanus*), kenderikét (*Carduelis cannabina*) és citromsármányt (*Emberiza citrinella*).

A Green Side Környezetgazdálkodási Tervező és Tanácsadó Kft. által 2015-ben készített hatásbecslési dokumentáció a következő madárfajok jelenlétét tárta fel, mint a területen táplálkozó madarak:

madárfaj	tudományos név	státusz
héja	<i>Accipiter gentilis</i>	alkalmi előforduló
karvaly	<i>Accipiter nisus</i>	rendszeres táplálkozó
egerészölyv	<i>Buteo buteo</i>	átrepülő
vadgerle	<i>Streptopelia turtur</i>	terület szélén költ
kakukk	<i>Cuculus canorus</i>	előfordul
sarlósfecske	<i>Apus apus</i>	előfordul
gyurgyalag	<i>Merops apiaster</i>	táplálkozó egyedek
nyaktekercs	<i>Jynx torquilla</i>	terület közelében költ
nagy fakopáncs	<i>Dendrocopus major</i>	terület közelében költ
füsti fecske	<i>Hirundo rustica</i>	táplálkozó egyedek
molnárfecske	<i>Delichon urbicum</i>	táplálkozó egyedek
erdei pityer	<i>Anthus trivialis</i>	esetleges fészkelő
barázdabillegető	<i>Motacilla alba</i>	táplálkozó egyedek
vörösbegy	<i>Erithacus rubecula</i>	átvonuló
fülemüle	<i>Luscinia megarhynchos</i>	terület határán költ
házi rozsdafarkú	<i>Phoenicurus ochruros</i>	esetleges fészkelő
cigánycsuk	<i>Saxicola torquatus</i>	fészkelő
fekete rigó	<i>Turdus merula</i>	fészkelő
fenyőrigó	<i>Turdus pilaris</i>	átvonuló
énekes rigó	<i>Turdus philomelos</i>	fészkelő
barátposzáta	<i>Sylvia atricapilla</i>	fészkelő
mezei poszáta	<i>Sylvia communis</i>	fészkelő
csilpcsalpfüzike	<i>Phylloscopus collybita</i>	terület közelében költ
fitiszfüzike	<i>Phylloscopus trochilus</i>	átvonuló
kék cinege	<i>Parus caeruleus</i>	táplálkozó egyedek
széncinege	<i>Parus major</i>	táplálkozó egyedek
szajkó	<i>Garrulus glandarius</i>	terület közelében költ
fenyőszajkó	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	alkalmi előforduló
holló	<i>Corvus corax</i>	táplálkozó egyedek

seregély	<i>Sturnus vulgaris</i>	táplálkozó egyedek
mezei veréb	<i>Passer montanus</i>	táplálkozó egyedek
erdei pinty	<i>Fringilla coelebs</i>	táplálkozó egyedek
tengelic	<i>Carduelis carduelis</i>	táplálkozó egyedek
kenderike	<i>Carduelis cannabina</i>	táplálkozó egyedek
meggyvágó	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	táplálkozó egyedek
citromsármány	<i>Emberiza citrinella</i>	fészkelő

A Green Side Környezetgazdálkodási Tervező és Tanácsadó Kft. által 2015-ben készített hatásbecslési dokumentáció elkészítéséhez kikérte az illetékes természetvédelmi kezelő, az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság biotikai adatbázisát az érintette Mezőzombor 0242/2 helyrajzi számú terület tekintetében. Az Igazgatóság véleménye szerint az érintett terület élőhelyi adottságai alapján elképzelhető a karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*) és a töviszúró gébics (*Lanius collurio*) költése.

Emellett a vizsgálati terület északi oldalán található kőbányában fészkel az uhu (*Bubo bubo*), mely táplálkozási céllal elsősorban a közeli Bodrogkeresztúri Regionális Hulladéklerakót látogatja.

3. fénykép: uhu (*Bubo bubo*) élőhelye a vizsgálati területtől északra

4. fénykép: szőlőültetvény a vizsgálati területen, háttérben a Bodrogkeresztúri Regionális Hulladéklerakóval

Környezetterhelés, környezeti hatások

Élővilág, ökológiai rendszerek

A telepítés, építés időszakában várható hatások

Élőhelyek, növények

A beépítésre tervezett területen a jelenlegi élőhelyek alapvetően megszűnnek. Ezek az élőhelyek természeti értékkel nem bírnak, hiszen a meglévő engedélyek alapján az egyetlen természetszerű élőhely a cserjeirtás következtében megszűnt..

Madarak

A beavatkozás következtében a madár élőhelyek vonatkozásában, tekintettel arra, hogy a Mezőzombor 0242/2 helyrajzi számú területen a cserjeirtás az engedélyeknek megfelelően megtörtént, a további beavatkozások nem érintenek jelentős madár fészkelőhelyet, így tartós állapotváltozással nem számolunk, Natura 2000 jelölő madárfajok érintettsége eseti jellegű.

Eseti, kis mértékű zavarás léphet fel az uhu (*Bubo bubo*), a karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*) és a töviszúró gébics (*Lanius collurio*) esetében. Utóbbi két faj gyakorta költ emberi környezet közelében, ezért ezek a fajok gyorsan megszokják az emberi jelenlétet. A többi, tág tűrésű madárfaj, mint pl. a fekete rigó (*Turdus merula*), énekes rigó (*Turdus philomelos*), barátságos (Sylvia atricapilla) és a citromsármány (*Emberiza citrinella*) vélhetően gyorsan megszokják az emberi jelenlétet és a telepítésből adódó zavarást.

Korlátozások

Jelölő madárfajok fészkelőterületét és jelentős vonulási területét a tervezett beruházás nem érinti. A tervezett tevékenység a cserjés részekben kis mértékű zavarás révén potenciálisan érintheti karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*) és töviszúró gébics (*Lanius collurio*) fészkelőhelyét. A vizsgálati területtől északra található egykori bányaudvarban fészkel az uhu (*Bubo bubo*). Eseti, kis mértékű zavarás léphet fel az uhu, a karvalyposzáta és a töviszúró gébics esetében. Utóbbi két faj gyakorta költ emberi környezet közelében, ezért ezek a fajok gyorsan megszokják az emberi jelenlétet. A korábbi gyepfeltörési és cserjeirtási engedélyben megfogalmazottak szerint a Mezőzombor 0242/2 hrsz keleti felén meghagyott cserjés biztosítja e két faj potenciális fészkelőhelyét.

Az uhu védelme érdekében javasolt a bányaperemtől számított 100 méteres körzetben a meliorációs munkálatok végzését a február 1. és július 31. közötti időszakon túl végezni.

Az üzemelés időszakában várható hatások

Élőhelyek, növények

A beépítendő területen mesterséges felszínek és élőhelyek jönnek létre. Ezeken a növényzet jelentősége csekély, elhanyagolás esetén esetleg gyomosodási gócot, illetve propagulumforrást jelenthet a szomszédos területek felé.

Madarak

Eseti, kis mértékű zavarás léphet fel az uhu, a karvalyposzáta és a töviszúró gébics esetében. Utóbbi két faj gyakorta költ emberi környezet közelében, ezért ezek a fajok gyorsan megszokják az emberi jelenlétet.

Az uhu hosszú távú védelme érdekében javasolt a tervezési terület és a bányaperem határán egy hazai, termőhelynek megfelelő cserjefajokból álló, 5-10 méter széles cserjesáv telepítése.

A többi, tág tűrésű madárfaj, mint pl. a fekete rigó (*Turdus merula*), énekes rigó (*Turdus philomelos*), barátposzáta (*Sylvia atricapilla*) és a citromsármány (*Emberiza citrinella*) vélhetően gyorsan megszokják az emberi jelenlétet és a működésből adódó zavarást.

A felhagyás hatásai

Élőhelyek, növények

Felhagyás esetén a területen gyomvegetáció megjelenése, erős cserjésedés várható.

Madarak

A területre használatának felhagyása lehetőséget teremt az élővilág természetes visszatelepedésére, mely további fészkelőhelyet teremt karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*), tövisszúró gébics (*Lanius collurio*) és egyéb, tág tűrésű madárfaj, mint pl. a fekete rigó (*Turdus merula*), énekes rigó (*Turdus philomelos*), barátposzáta (*Sylvia atricapilla*) és a citromsármány (*Emberiza citrinella*) részére.

Tájvédelem

Vonatkozó jogszabályok és szabványok ismertetése

- 1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól;
- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről;
- 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról;
- 2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről;
- 2007. évi CXI. törvény a Firenzében, 2000. október 20-án kelt, az Európai Táj Egyezmény kihirdetéséről;

Az 1996. LIII. tv 7.§. értelmében „gondoskodni kell az épületek, építmények, nyomvonalas létesítmények, berendezések külterületi elhelyezése során azoknak a természeti értékek, a mesterséges környezet funkcionális és esztétikai összehangolásával történő tájba illesztéséről”.

A 2003. évi XXVI. tv. IV. fejezet 12. §. rendelkezik a kiemelt térségi övezetekről (pl. ökológiai folyosók, magterületek), az V. fejezet 13. §. rendelkezik az ökológiai hálózat elemeinek terület felhasználásáról.

Összefüggés területfejlesztési- és rendezési tervekkel

Az ingatlanok jelenleg „szőlő”, „kivett árok”, „kivett út”, „kivett közút” és „legelő” besorolásúak a földhivatali besorolás szerint.

Jelenlegi állapot jellemzése

A tervezet tevékenység területe az országos területrendezési törvényben (2003. évi XXVI. törvény) és mellékleteiben meghatározott országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezetébe, valamint tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete tartozik. A tervezett beruházás területe a világörökségi és világörökségi várományos terület övezetébe tartozik, mint Tokaj-hegyaljai történelmi borvidék kultúrtáj. A beruházás területén nem találhatók egyedi tájértékek, ott meghatározott tájképi értékek fennmaradását nem veszélyezteti.

A telepítés, építés időszakában várható hatások

Az építési szakaszban a munkagépek tartós jelenléte, és a kialakításhoz felhalmozott nyersanyagok, építőanyagok jelenthetnek a tájban vizuális zavaró tényezőt.

Az üzemelés időszakában várható hatások

Az üzemelési szakaszon belül a területen alkalmilag közlekedő járművek jelentenek zavaró tényezőt. Figyelembe véve, hogy a gépjárművek megjelenése alkalmi jellegűnek tekinthető, a fenti zavaró hatások nem jelentősek.

A kialakított szőlőültetvény nem fog tájképi zavaró hatást fog jelenteni, tekintettel arra, hogy a szomszédos területeken és a térségben hasonló ültetvények találhatók.

A felhagyás hatásai

Amennyiben a felhagyás a szőlőültetvény teljes felszámolását jelenti, a tájba illesztés, a láthatóság tekintetében javító hatásúként értékelhető.

Havária események bekövetkeztében fellépő hatások bemutatása

A tervezett ültetvény létesítése, üzemelése és felhagyása során haváriás jellegű tájvédelmi hatással nem kell számolni.

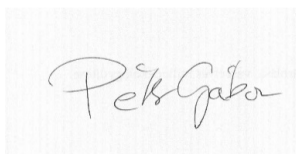
Felhasznált irodalom

- Berni Egyezmény (1990/7 Nemzetközi Szerződés a környezetvédelmi minisztertől, Egyezmény az európai vadon élő növények, állatok és természetes élőhelyeik védelméről.
- Bonni Egyezmény (1986. évi 6. törvényerejű rendelet a Bonnban, az 1979. évi június hó 23. napján kelt, a vándorló vadon élő állatfajok védelméről szóló egyezmény kihirdetéséről.
- Dövényi Z. (2010): Magyarország kistájainak katasztere. MTA Földrajztudományi Kutatóintézet Budapest, p. 175-178.
- Európai Közösség Natura 2000 hálózatot bemutató honlapja, downloaded: <http://natura2000.eea.europa.eu/#>
- Európai Közösség Természetvédelmi Irányelvei (A Tanács 79/409-EGK irányelve a vadon élő madarak védelméről, Madárvédelmi Irányelv – Birds Directive; a Tanács 92/43/EGK irányelve a természetes élőhelyek és vadon élő növény- és állatvilág megőrzéséről, Élőhelyvédelmi irányelv – Habitats Directive.
- Green Side Környezetgazdálkodási Tervező és Tanácsadó Kft. (2015): Mezőzombor, Disznókő dűlő 242/2 hrsz-ú ingatlant érintő szőlőültetvény telepítés az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm, rendelet 9. §. (1) a) és b) pontjai szerinti területhelyreállítási, gyepfeltörési engedélyezési dokumentáció. Kézirat. 56 pp.
- Haraszthy L. (szerk.) (1998): Magyarország madarai. Mezőgazda Kiadó, Budapest, 441 pp.
- Haraszthy L. (szerk.) (2014): Natura 2000 fajok és élőhelyek Magyarországon. Pro Vértes Közalapítvány, Csákvár, 955 pp.
- Heath, MF., Borggreve C. & Peet N. (ed.) (2000): European Bird Populations. Estimates and trends. BirdLife International, Cambridge, 160 pp.
- Király G., Molnár Zs., Bölöni J., Csiky J., Vojtkó A. (szerk.) (2008): Magyarország földrajzi kistájainak növényzete. MTA ÖBKI, Vácrátót, 248 pp.
- Király G. (szerk.) (2009): Új magyar fűvészkönyv. Magyarország hajtásos növényei. Határozókulcsok. Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság, Jósvalő, 616 pp.
- Király G., Molnár Zs., Bölöni J., Csiky J., Vojtkó A. (szerk.) (2008): Magyarország földrajzi kistájainak növényzete. – MTA ÖBKI, Vácrátót, 248 pp.
- MME Nomenclator Bizottság (2008): Magyarország madarainak névjegyzéke. Nomenclator avium Hungariae. Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, Budapest, 278 pp.
- Pongrácz Á. & Horváth M. (2016): Javaslatok a fokozottan védett nagytestű madárfajok erdei fészkelőhelyeinek védelmére. In: Az erdőgazdálkodás hatása az erdők biológiai sokféleségére Tanulmánygyűjtemény (2016), pp. 259–280.
- Természetvédelmi Információs Rendszer – Közönségszolgálati modul: downloaded: <http://geo.kvvm.hu/tir/viewer.htm>
- 100/2012. (IX. 28.) VM rendelet: A védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről szóló 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet és a növényvédelmi tevékenységről szóló 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet módosításáról. Magyar Közlöny, 128. szám, p. 20903-21019.

Készítette:

Belemnites Mérnöki Iroda Kft.

2100 Gödöllő, Dózsa György u. 13.

A handwritten signature in black ink, reading 'Péter Gábor', is centered within a light gray rectangular box.

Péter Gábor
ügyvezető igazgató

Gödöllő, 2016. november 21.